

Beslut om stärkt skydd och ny skötselplan för naturreservatet Rocknenområdet i Ljungby kommun

Beslut

Länsstyrelsen upphäver beslutet om bildande av naturreservat Rocknenområdet daterat den 20 juni 1977 med ärendenummer 11.121-8-7181 (bilaga 3) och beslutet om utökning av naturreservatet den 18 juni 1982 med ärendenummer 11.1211-75-8281 (bilaga 4) i de delar som avser föreskrifter och skötselplan.

Länsstyrelsen upphäver besluten för naturreservat Rocknenområdet daterade den 28 april 1995 med ärendenummer 231-6253-94 och den 26 juni 2017 med ärendenummer 511-665-2017 i sin helhet.

Detta innebär att tidigare beslut om naturreservatets avgränsning, syfte och skälen för beslut även fortsatt gäller samt att tidigare föreskrifter och skötselanvisningar upphävs och ersätts med nya enligt nedan.

Länsstyrelsen fastställer bifogad skötselplan (bilaga 2) för reservatets långsiktiga vård.

Syftet med reservatet

Enligt Länsstyrelsens beslut daterat den 20 juni 1977 med ärendenummer 11.121-8-7181 (bilaga 3) är syftet med reservatet att:

bevara ett naturskönt skogs- och myrområde med den välutbildade rullstensåsen Rocknen jämte sidoavlagringar av rullstensgrus, barrskog med bland annat linnéa, myrar med stora förekomster av bland annat myrlilja, klockljung och dvärgbjörk samt ett rikt djurliv.

Föreskrifter

A. Föreskrifter med stöd av 7 kap. 5 § andra stycket miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden

Utöver förbud och föreskrifter i annan lagstiftning är det förbjudet att:

1. bedriva täkt av berg, sten, grus, sand, lera, jord, torv eller annan jordart
2. borra, spränga, schakta, gräva, dämma, dika, dikesrensa, fylla ut, tippa, anordna upplag eller utföra annan liknande åtgärd på land eller i vatten

Undantag:

Tillfälligt upplag i samband med skötselåtgärder får ske.

3. anlägga väg, parkeringsplats eller vändplats
4. uppföra byggnad, ledning, mast, kraftverk, brygga eller annan anläggning
5. avverka, gallra, beskära, röja, så, plantera träd eller buskar eller utföra annan skogsbruksåtgärd eller skada enskilda träd eller buskar

Undantag:

Skogsbruk får bedrivas inom de områden som är markerade på beslutskartan, bilaga 1.

6. skada, ta bort eller upparbeta dött träd, vindfälle eller döda grenar
7. sprida bekämpningsmedel, gödsel, kalk eller annat jordförbättringsmedel
8. ändra växt- och djurlivets sammansättning genom att föra in, så eller plantera ut arter på land eller i vatten
9. utfodra vilt eller anlägga åtel

Undantag: Saltsten för vilt får sättas upp.

Följande åtgärder är förbjudna att vidta utan Länsstyrelsens tillstånd:

10. bedriva tävlings-, övnings- eller lägerverksamhet
11. sätta upp tavla, skylt, affisch, snitsel, konstföremål eller liknande

Undantag:

Jaktpass får markeras med bricka.

B. Föreskrifter med stöd av 7 kap. 6 § miljöbalken om skyldighet för ägare och innehavare av särskild rätt till fastigheter att tåla att följande åtgärder vidtas inom reservatet

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken förpliktas tåla:

1. utmärkning av reservatsgräns
2. att skötsel utförs som behövs för att bevara och utveckla naturvärdena:
 - a. slåtter och betesdrift om inte fastighetsägaren själv utför detta, eller anlitar annan brukare, och vid behov vindskydd för betesdjur och stödutfodring
 - b. restaurering och skötsel av skog inbegripande röjning, gallring, sådd/plantering av naturligt förekommande träd och buskar samt frihuggning av träd
 - c. tillskapande och utplacering av död ved (inkl. död ved från områden utanför reservatet), veteranisering, flytt av vindfällen
 - d. naturvårdsbränning
 - e. bekämpning av invasiva, främmande eller inhemska expansiva arter som hotar naturvärden, till exempel harris
 - f. uppsättning av fågel-, fladdermus- och insektsholkar eller boplattformar
 - g. utsättning av i naturtyperna naturligt förekommande arter,
 - h. skapande av jordblottor och utläggning av sand för att gynna växt- och djurliv
3. att anordningar för allmänheten i form av informationsplats, strövstig, rastplats, eldplats och vindskydd i ordningsställs
4. vetenskaplig undersökning med tillstånd från Länsstyrelsen
5. tillfälliga upplag i samband med skötselåtgärder
6. att brukningsväg eller tillfälligt körstråk används i den utsträckning som behövs för att utföra skötselåtgärder enligt skötselplan.

Länsstyrelsen ansvarar för att skötselåtgärder utförs enligt ovan och i fastställd skötselplan.

C. Föreskrifter med stöd av 22 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. om rätten att färdas och vistas inom reservatet och om ordningen i övrigt inom området

Utöver förbud och föreskrifter i annan lagstiftning är det förbjudet att:

1. skada naturföremål eller ytbildning, till exempel genom att gräva, borra, måla eller mejsla
2. fälla eller på annat sätt skada levande eller döda stående eller omkullfallna träd och buskar
3. plocka, skada eller gräva upp örter, svampar, mossor, lavar eller andra växter annat än plockning av enstaka exemplar av icke-fridlysta arter. Bär och matsvamp får plockas för husbehov
4. samla in insekter, snäckor, maskar eller andra ryggradslösa djur annat än enstaka exemplar av icke-fridlysta arter
5. framföra eller parkera motordrivet fordon eller släpvagn annat än på anvisad väg och anvisad iordningställd parkeringsplats
6. parkera eller ställa upp husvagn, husbil eller liknande annat än på anvisad P-plats och mer än ett dygn
7. tälta mer än en natt
8. störa eller skada djurlivet till exempel genom närgånget uppträdande vid bo- eller lekplats.

Följande åtgärder är förbjudna att vidta utan Länsstyrelsens tillstånd:

9. vetenskaplig undersökning
10. sätta upp tavla, skylt, affisch, snitsel, konstföremål eller liknande
11. bedriva tävlings-, övnings- eller lägerverksamhet

Föreskrifterna hindrar inte:

- förvaltaren eller den som arbetar på förvaltarens uppdrag att utföra de åtgärder som framgår av ovan angivna B-föreskrifter som behövs för reservatets vård eller uppföljning av bevarandestatus.
- normalt underhåll av vägar och stigar. Träd som fallit eller grenar som kapats vid underhåll får flyttas inom naturreservatet.

Föreskrifterna under C gäller omedelbart, även om de överklagas.

Med Länsstyrelsens tillstånd enligt föreskrifterna ovan avses inte en dispensprövning utan endast att Länsstyrelsen i skriftlig form kan ge sitt tillstånd till en åtgärd efter att denna beskrivits på lämpligt sätt.

Utöver ovan angivna föreskrifter gäller annan lagstiftning, bland andra miljöbalken, jaktlagstiftning, terrängkörningslagen och kulturmiljölagen.

Skälen för beslutet

Skälen för beslutet är desamma som i Länsstyrelsens beslut daterat den 20 juni 1977 med ärendenummer 11.121-8-7181 (bilaga 3):

Rocknen är en rullstensås med välutbildad och geovetenskapligt intressant byggnad och ryggform, som framträder ovanligt väl genom det exponerade läget i anslutning till vidsträckta kärr. Åsen är en av de mest värdefulla från naturvårdssynpunkt i Kronobergs län. I det långsträckta kärret väster om åsen finns de veterligen största och rikaste förekomsterna av myrtilja i Småland och Halland. Klockljung och dvärgbjörk förekommer rikligt. Öster om åsen finns andra biologiskt-hydrologiskt intressanta och vackra kärrpartier. I den högstammiga barrskogen på åsen och dess sidokullar växer bland annat linnéa. Området är fågelrikt, särskilt kring den lilla Madsjön öster om åsen. Bland annat håller trana till här. Kontakten mellan åsen och myrarna gör området, som är vildmarksartat och vackert, särskilt värdefullt.

Redogörelse för ärendet

Ärendets beredning

Naturreservatet bildades den 20 juni 1977 och föreskrifterna tillät då fortsatt skogsbruk i ett antal skötselområden.

Den 18 juni 1982 utökades naturreservatet.

Den 28 april 1995 stärktes skyddet i vissa delar av området genom att skogsbruk förbjöds.

Den 26 juni 2017 beslutade Länsstyrelsen om ett tillägg till skötselplanen för att möjliggöra naturvårdsbränning på ett drygt 1 hektar stort område på den norra delen av rullstensåsen.

Det nu aktuella ärendet initierades av en intresseanmälan om stärkt skydd från en av fastighetsägarna i naturreservatet. I samband med detta beslutade Länsstyrelsen även att påbörja en revidering av skötselplanen för hela området.

Efter ärendets öppnande har Länsstyrelsen erbjudit samtliga fem fastighetsägare som äger mark i naturreservatet, där skogsbruk är tillåtet, ersättning för stärkt skydd. Efter dialog med fastighetsägarna och ersättningsutredningar av markvärdet i området avser Länsstyrelsen att stärka skyddet på fyra av fem fastigheter i naturreservatet där skogsbruk tidigare varit tillåtet. Tre av fyra markförhandlingar är i nuläget avslutade och den fjärde beräknas avslutas i närtid.

Förslaget till beslut och skötselplan skickades den 25 september 2024 till sakägare som förelades att komma in med eventuella erinringar. Myndigheter, ideella föreningar med flera har samtidigt lämnats tillfälle att yttra sig över förslaget.

Synpunkter på förslaget till beslut

Skogsstyrelsen ser positivt på att naturvärdena i området skyddas långsiktigt enligt presenterat underlag och tillstyrker förslaget till stärkt skydd av naturreservatet.

Ljungby kommun vill belysa vikten av att fortsatt föra dialog med berörda markägare. Att skötseln av området genomförs regelbundet och på ett ändamålsenligt sätt i framtiden är också av stor vikt för att syftena med naturreservatet ska uppnås och för att området ska vara tillgängligt för besökare. I dagsläget finns en stig längs rullstensåsen. För att locka fler besökare att ta sig till och ut i området vore det fördelaktigt om det fanns en rundslinga genom naturreservatet.

Smålands Ornitologiska Förening ställer sig i allt väsentligt positiv till den föreslagna skötselplanen. Föreningen anser att vårt län måste ha ett tätt nät av stora naturreservat av olika beskaffenheter så att den biologiska mångfalden kan bevaras och helst stärkas.

Föreningen anser att jakt inte ska tillåtas inom reservatet. Jakt strider mot flera syften med reservatet. Den naturintresserade och motionerande människan vill känna sig säker på att inte hamna mitt i pågående jakt och ska då kunna söka sig till jaktbefriade naturreservat. Reservatet ska kunna ge besökarna positiva

upplevelser av vacker natur, inte negativa som många människor anser det bli om jakt pågår vid besöket. Föreningen anser att jakt utgör en störning för djurlivet. Jakt på invasiva och för reservaten förstörande djurarter bör kunna tillåtas efter särskild prövning.

En av delägarna till fastigheten Torarp 3:19, den fastighet som initierade ärendet genom en intresseanmälan om stärkt skydd, framför att de inte informerats tillräckligt av Länsstyrelsen under ärendets inledande skede. I yttrandet framförs att Länsstyrelsen borde informerat om att en ny skötselplan planerades och att övriga fastighetsägare i naturreservatet där skogsbruk var tillåtet också skulle erbjudas ekonomisk ersättning genom stärkt skydd. Fastighetsägaren framför att den inte har något att erinra mot förslaget till beslut och skötselplan, utan mot bristen på information under ärendets handläggning.

Ägaren till fastigheten Torseryd 1:12, angränsande till naturreservatet i nordväst, är orolig för att igenläggning av diken i naturreservatet ska påverka hans fastighet negativt.

Ägaren till fastigheten Torseryd 2:2, inom och utanför naturreservatet i sydväst, önskar att en skylt sätt upp längs områdets strövstig där reservatet upphör, med information om att stigen slutar vid denna plats. Detta för att undvika att besökare vandrar vidare in i gårdsbebyggelsen i stigens förlängning utanför naturreservatet.

Länsstyrelsens bemötande av inkomna synpunkter

Länsstyrelsen har bedömt att tillåtande av jakt med de inskränkningar i form av förbud mot utfodring av vilt och anläggande av åtel är förenliga med syftet som det är formulerat i det här naturreservatet. Detta utifrån de skäl för beslutet som anges ovan. Friluftsliv är inte en del av syftet med detta naturreservat. Eftersom jakt inte är inskränkt kan även invasiva arter jagas, men Länsstyrelsen har efter påpekande förtydligat i skötselplanen under avsnitt 6.2 att Länsstyrelsen kan initiera jakt på invasiva arter inom området.

Gällande friluftsliv är det, som ovan nämns, inte en del av naturreservatets syfte. Regeringens prioritering under de senaste åren har också varit att ekonomiska medel för förvaltning av naturreservaten främst ska gå till naturvårdsåtgärder istället för friluftsliv. Det finns också ett trettiotal andra statliga naturreservat i

Ljungby kommun, varav många har väl utvecklade anordningar för friluftslivet. Med det sagt vill Länsstyrelsen ändå uppmuntra besök i området, inte minst utifrån några av skälen för beslutet, nämligen att det är vildmarksartat och vackert. En skylt längs rullstensåsen där reservatet slutar bör sättas upp, så som efterfrågas i ett av yttrandena.

Länsstyrelsen beklagar om informationen till berörda fastighetsägare varit otydlig under ärendets tidiga skede. Länsstyrelsen har tagit kontakt med den fastighetsägare som påpekat detta och har efter förnyade markförhandlingar tecknat inträngsavtal med denne under 2025.

Gällande igenläggning av diken i naturreservatet har Länsstyrelsen låtit göra en fördjupad analys och prioritering av lämpliga hydrologiska åtgärder som eliminerar påverkan utanför området samt skapar störst naturvårdsnytta innanför detsamma. Utifrån denna analys presenteras nu en mer detaljerad bild av återställningsområden i skötselplanekartan, bilaga 2a. Föreslagna skötselåtgärder ska genomföras så att områden utanför naturreservatet inte påverkas.

Länsstyrelsens bedömning

Många växter och djur som naturligt förekommer i det svenska skogslandskapet är idag hotade. Flera av dem är beroende av gamla och grova träd eller multnande ved; företeelser som är ovanliga i den brukade skogen. Att på vissa platser skydda skogsområden från avverkning och att utföra skötsel för naturvårdsändamål förbättrar förutsättningarna för att hotade arter ska kunna finnas kvar och utveckla livskraftiga bestånd.

Sedan beslutet om naturreservat den 20 juni 1977 har skogen blivit äldre, förtätats och fått mer död ved. Länsstyrelsen har därför bedömt att det skogsbruk som tilläts i reservatsbeslutet kommer skada naturvärden om det bedrivs i området idag. Samtidigt medför den tilltagande förtätningen av skogen att tidigare ljusöppna miljöer med ett glest trädskikt försvinner, vilket skadar naturvärden knutna till varma, solbelysta gläntor. Det finns också behov av att genom skötselåtgärder tillskapa exponerad död ved, brända träd, sand och grus i sådana solbelysta miljöer. Länsstyrelsen bedömer därför att skyddet i reservatet behöver stärkas och att skötselplanen behöver uppdateras.

Länsstyrelsens bedömning är att beslutet om bildande av naturreservat Rocknenområdet daterat den 20 juni 1977 med ärendenummer 11.121-8-7181 (bilaga 3) och beslutet om utökning av naturreservatet den 18 juni 1982 med ärendenummer 11.1211-75-8281 hänvisar till skötsel föreskrifterna på så sätt att skötselplanen ges innehåll av inskränkningar i grundläggande rättigheter för markägare och rättighetsinnehavare. Skötselplanen är därför att betrakta som en del av beslutets föreskrifter. Beslutet om bildande och utökning av naturreservatet behöver därför upphävas i den del som avser skötselplanen för att planen ska kunna ersättas.

Vidare bedömer Länsstyrelsen att skötselanvisningarna i besluten daterade den 28 april 1995 med ärendenummer 231-6253 och den 26 juni 2017 med ärendenummer 511-665-2017 kan upphävas i sin helhet eftersom de ersätts av en ny skötselplan i föreliggande beslut.

Rocknenområdets växt- och djurliv är känsliga för stora förändringar i miljön. Det behöver särskilt skyddas och, eftersom naturvärdena inte kan bestå med ett normalt skogsbruk, bör skyddet i naturreservatet stärkas och en ny skötselplan för detsamma beslutas.

Beslutet om stärkt skydd i delar av naturreservatet där skogsbruk tidigare varit tillåtet samt en ny skötselplan (bilaga 2) innebär bättre förutsättningar att bevara och utveckla områdets naturvärden samt bedriva naturvårdande skötsel. Det innebär att reservatet bibehåller ett minst lika starkt skydd för biologisk mångfald, naturmiljö samt friluftsentressen. Länsstyrelsen anser därför att det föreligger synnerliga skäl att upphäva beslutet om bildande av naturreservatet Rocknenområdet daterat den 20 juni 1977 med ärendenummer 11.121-8-7181 (bilaga 3) och beslutet om utökning av naturreservatet den 18 juni 1982 med ärendenummer 11.1211-75-8281 (bilaga 4) avseende de delar som anges i detta beslut.

Länsstyrelsen bedömer att beslutet bidrar till att uppfylla miljö kvalitetsmålen "Levande skogar" och "Ett rikt växt och djurliv". Beslutet är förenligt med miljöbalkens mål i 1 kap. 1 § och bestämmelserna om hushållning med mark och vatten i 3 och 4 kapitlen miljöbalken. Det anses inte innebära en för långtgående inskränkning i enskildas intressen.

Bestämmelser som beslutet grundas på

Bestämmelser om skydd för naturen finns i 7 kap. miljöbalken (MB) och förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. (FO).

Enligt 9 § första stycket lagen (1998:811) om införande av miljöbalken gäller fortfarande beslut som har meddelats före balkens ikraftträdande om att skydda och vårda ett område eller föremål samt beslut om ändring av tidigare sådana beslut. Sådana beslut ska anses meddelade med stöd av motsvarande bestämmelser i miljöbalken. Naturvårdsområden ska vid tillämpningen av miljöbalken anses som naturreservat.

Enligt 7 kap. 4 § MB får ett mark- eller vattenområde av Länsstyrelsen förklaras som naturreservat i syfte att bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer eller tillgodose behov av områden för friluftslivet. Ett område som behövs för att skydda, återställa eller nyskapa värdefulla naturmiljöer eller livsmiljöer för skyddsvärda arter får också förklaras som naturreservat.

Enligt 7 kap. 5 § MB ska i ett beslut om att bilda naturreservat anges de inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden som behövs för att uppnå syftet med reservatet (inskränkning i pågående markanvändning). Enligt 7 kap. 5 § MB får Länsstyrelsen meddela beslut om ytterligare inskränkningar i ett naturreservat om det behövs för att uppnå syftet med skyddet.

Om det behövs för att tillgodose syftet med ett naturreservat får Länsstyrelsen enligt 7 kap. 6 § MB förplikta ägare och innehavare av särskild rätt till fastighet att tåla att vissa för skyddet nödvändiga åtgärder utförs inom reservatet.

Enligt 7 kap. 7 § MB får länsstyrelsen helt eller delvis upphäva tidigare beslut om naturreservat med föreskrifter som har meddelats enligt 7 kap. 4–6 §§, om det finns synnerliga skäl.

Länsstyrelsen ska enligt 3 § FO fastställa en skötselplan för reservatet. Planen anger de långsiktiga målen för skötseln av området och föreskriver vilka åtgärder som ska vidtas för att nå dessa mål.

Vid prövning av frågor om skydd av områden enligt 7 kap. MB ska enligt 25 § hänsyn tas även till enskilda intressen. En inskränkning i

enskilds rätt att använda mark eller vatten som grundas på skyddsbestämmelse i detta kapitel får därför inte gå längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Uppgifter om naturreservatet

Tabell 1. Administrativa data.

Naturreservatets namn	Rocknenområdet
NVR-id	2002381
Län	Kronoberg
Kommun	Ljungby
Natura 2000-område	SE0320002 Rocknen-Hästhultsskogen
Socken	Odensjö
Lägesbeskrivning	5 km sydost om Lidhult
Naturgeografisk region	11 Sydsvenska höglandets västdel
Huvudsaklig objektkategori	SM, Skogs- och myrmosaiker
IUCN-kategori	III, Naturmonument
Fastigheter och ägarkategori	Odensjö-Hylte 2:1 Privat Odensjö-Hylte 2:2 Naturvårdsverket Torarp 2:55 Naturvårdsverket Torarp 3:19 Privat Torarp 4:1 Privat Torseryd 1:6 Privat Torseryd 1:14 Naturvårdsverket Torseryd 2:2 Privat Åsen 1:27 Privat
Servitut/rättigheter/ samfälligheter	Samfälld bäck Torseryd akt 07-ODE-66 Samfällt fiske i Madsjön Torseryd akt 07-ODE-72 Samfällt fiske Torseryd akt 07-ODE-46 Servitut 07-77/186 Väg Färdselservitut Torarp akt 07-ODE-20 Färdselservitut Torseryd akt 07-ODE-46 Färdselservitut Torseryd akt 07-ODE-66
Sakägare	Enligt bilaga 5
Areal	Totalareal: 334,4 hektar, varav 333,2 hektar landareal och 1,2 hektar vattenareal enligt Nationell Marktäckedata.
Förvaltare	Länsstyrelsen i Kronobergs län

Beskrivning av området

Rocknen är en rullstensås, som framträder väl genom det exponerade läget i öppna kärr. Den består av höga kullar med getryggsform och lägre, mera plana partier. Åsen är till stor del klädd med tallskog.

I det långsträckta kärret väster om åsen finns mycket stora förekomster av myrlilja, klockljung och dvärgbjörk. Arterna dominerar inom från varandra väl avgränsade zoner. Öster om åsen utbreder sig stora kärr med tuvbildande blååtel. Utefter Torserydsbäcken är växtsamhällena mer omväxlande och innehåller brunven, nålstarr, taggstarr, ängsvädd och blodrot. Där finns också ett rikt fjärilsliv med bland annat blåvingar och nätvingar. Där Torserydsbäcken nedströms Madsjön mottar vatten från flera torvbäckar har våta gungflyn med bland annat dyttåg bildats.

Söder om naturreservatet är myren något torrare. Här finns en av länets rikaste klockljungsförekomster.

Fågellivet är typiskt för de naturmiljöer som området omfattar. Reservatet är en viktig lokal för skogshöns och för många andra skogslevande arter som minskat starkt i det omgivande skogslandskapet i södra Sverige.

Kombinationen av ås och myr ger inom Rocknenområdet ett speciellt landskap med ovanliga växtsamhällen. Det har särskilt stora landskapsmässiga, geovetenskapliga och biologiska värden och utnyttjas för friluftsliv.

Kungörelse

Länsstyrelsen kungör detta beslut i vår författningssamling. Vi för också in kungörelse om beslutet i ortstidning i enlighet med 27 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m. m. I detta fall för vi in kungörelsen i tidningen Smälänningen. Sakägare ska anses ha fått del av beslutet den dag kungörelsen är införd i tidningen. Beslutet i sin helhet finns tillgängligt på Länsstyrelsen, Kungsgatan 8, Växjö.

Du kan överklaga beslutet

Se bilaga med överklagandehänvisning

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Maria Arnholm med naturskyddshandläggare Love Eriksen som föredragande. I den slutliga handläggningen har också länsråd Carin Lamme Lindh, avdelningschef Maria Levin, enhetschef Maria Unell, naturvårdsförvaltare Emil Appelqvist och länsjurist Henrik Skanert medverkat.

Bilagor

1. Beslutskarta
2. Skötselplan
3. Beslut om bildande av naturreservat Rocknenområdet daterat den 20 juni 1977 med ärendenummer 11.121-8-7181
4. Beslutet om utökning av naturreservatet Rocknenområdet den 18 juni 1982 med ärendenummer 11.1211-75-8281
5. Sakägareförteckning och sändlista
6. Överklagandehänvisning

